

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 23. МАРТА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 48.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, иначе сваког месеца поједан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НА ПОЗОРНИЦИ И У ЖИВОТУ.

ПАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ, НАПИСАО М. Џ. М.

(Наставак.)

Петровићка. Врло ми је жао, ал' сад баш не могу, можда мало касније, тамо око последње нојаве, та ту и тако најбоље играте!

Душан. (За себе.) Проклета баба, ал' ко би је сад одвукao кад има шта да тороче! Сам сам крив овој својој неприлици, требао сам јој рећи још и ма какво страно име, а не пунтати, да то њезина комбинација попунију!

Смиљка. (Која се међу шти сиромила за одлазак.) Ја сам већ готова. Збогом мамице, љубим руку, госпођо!

Душан. Љубим руке милостива! Збогом! (Излазе на врате у дну.)

Станићка. (За пил.) Па изволите нас после пробе опет посетити.

ПЕТА ПОЈАВА.

Станићка и Петровићка.

Станићка. Ух! та само да се сврши добро!

Петровићка. А шта то?

Станићка. Како а шта то? Па представа.

Петровићка. А тако! Ја сам мислила што друго.

Станићка. Јеси ли чула, ти када хоћеш да ме врећаш?

Петровићка. Није ми ни на крај памети, само ми је жао, што тајши од мене, од мене, која сам ти тако верна, тако искрена пријатељица још од детинства, а томе је већ толико година —

Станићка. (Брзо) Но, но, није нужде да их бројиш! Не бој се, ижеши ти умаћи ни једна.

Петровићка. (Другим гласом.) Ту имали ти право! (Наставља првашним.) Ал' зато ми је опет тако жао, да ме ту боли. (Показује на срце). Не, нисам ја то од тебе заслужила. Ја, која сам — (хоче да плаче).

Станићка. Али, за бога, жено, па шта тражиш ти од мене, реци ми само —

Петровићка. Да, па што ми не кажеш, да се Смиљка удаје.

Станићка. (За себе.) О, та ко би то рађе рекао но ја! (Гласно). А јеси ли чула и за кога?

Петровићка. Доста то, да ја све знам и да је то врло жалосно, да још друге мене пијају, је-л' истина, у место да ја њима све напред речем.

Станићка. (За себе.) Или се исмеја, ил' мисли ваљда у ствари је штогод с Павловићем. Не би ни чудо било, да то мисли! (Гласно). Та за бога, знаш, да су врата девојачка сваком отворена, свако сме покупнати срећу. Па и Смиљку су сад скоро неколико њих тражили, ал' ми вељимо, она је још млада, може чекати, а ни њој се неће, да излази из куће родитељске. Није било дакле ни код једног баш нинита у ствари, с тога ти нисам хтела ни говорити, а свет, видић какав је, одмах износи —

Петровићка. (Не уме да пристаји радости.) Дакле Смиљка се зацело не удаје?

Станићка. На моју реч, за сад још не.

Петровићка. (За себе.) Врло добро, само кад није Смиљка! (Гласно). О, драга пријатељица, можеш ли ми оправити? Ал' веруј, заиста би ми врло жао било, да је што у ствари, па да од другог чујем. Та ја Смиљку тако волим!

Станићка. Но засад ти још праштам, али други пут да не насрћеш на мене ни криву ни дужну. Та коме бих пре тако што и поверила? (За себе.) Бар би тако одмах и цела варош знала.

Петровићка. Та, ми се већ разумемо! Баш ми је мило, што се тако свршило, а била сам се озбиљно најутрила. (За себе.) А сад морам у комшију Поповићи, да јој речем шта сам све дознал и да се договоримо шта сад да чинимо. Хвала богу, само кад није Смиљка, а већ сам се била уплашила, — овако га још можемо обратити! Ох, та Поповићка га тако љуби! — а да нам све испадне за руком, не би ми било на њу

криво. (Гласно). Али сад, драга моја, морам већ иći, а знам да и ти имаш ваздан посла и кубуре са том шваљом, па нећу да те задржавам. Збогом! (Одлази на врату у дну.)

ШЕСТА ПОЈАВА.

Станићка (сама).

Станићка. Није ми ни једне новости рекла, а то сам баш и очекивала од ње. Та није могуће да се није метгло ништа десити, особито сад, пред представу. А она је иначе увек у томе тако бољата и тако издашна! — Данас ми је нешто чудно изгледала. Па шта је само хтела са смешчном удајом? Да ли је што чула од кога, или је хтела, да ме искуша? Не, не, не могу јој подметати рђаве намере, она је истина брњава, ал' за то је ишак добра жена. Па да је што у ствари с Павловићем, зар се не би и она радовала? Еј, да је што у ствари! (Уздахне.) Та цео свет већ увиђа да би то могло и да треба да буде, да се деца воле, — ал' само онај мој кратковид матори не види испита. Још ми је рекао, кад прође представа, да речем Павловићу, да прореди своје посете (подражава мужу): да му не изађе девојка на глас, а ако Павловић им а озбиљне намере, он ће већ изаћи с њима на среду. Као да сам ја луда то да учним, док имам девојку у кући! Та све бих младиће тим отуђила. (Премишиља и шеће горе доле по соби. Застане.) А баш бих волела да ми Па-

ловић зетом буде, а и неки тајни глас све ми шапуће, да ће тако бити. Да се хоће нешто и испуниши! А тако ми је мило у души, кад видим како заједно иду! Та баш се види, да су једно за друго створени. Он воли Смиљку, то је извесно, ал' и она њега Истина, — (отеже мало) није ми се ни једно изјаснило, ал' то се материјском оку неда затајати. Шта више, то чак и туђе очи примећују. Или зар Петровићка није на њега циљала? Ал' није ни чудо, та непрестано пије једно другом у очи к'о маче у жижак. Па што се не изјављују већ? Но, и он је црава мама, тек ваљда не чека то, да моја Смиљка прва почне. А ја им непрестано идем на руку у томе. Ето, и при дељењу улога сам се постарала, да Смиљка буде његова љубавница, а не оног ожењеног професора, а баш јој и не приличи она улога к'о ова, кад јој је он љубавник! О, баш бих волела, да ми он зетом буде! Леп је, млад је, а има сјајну будућност пред собом. Та онај матори само да је мало, мало дружићи! Колико је већ славних партија имала моја Смиљка, ал' он не уме да се нађе с људима: све их отуђи од себе, па сад хоће и Павловића, ал' то му неће испasti за руком, док ми је на раменима глава! Види се још по њему, да му је отац паор био. Њему да је одмах (паорски наглашује) црно или бело, као да то тако иде. А ево иде змај!

(Наставиће се.)

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Она је луда. Драма у 2 чина, по Мелвиљу с немачког превео Д. Јоксић. — Г. Точа Јовановић, редитељ краљ. српског народног позоришта у Београду као гост.)

Искрено се радујемо, што нам се дала прилика, да у нашем позоришту опет поздравимо и гледамо г. Точу Јовановића као госта, и то у једној од његових најбољих улога. Радост наша тим је већа, што је наши мили гост изводио лорда Харлеја с таком добрим вољом, да је право уживавање било гледати га, и што су га и наши глумци и глумице у његовом тешком задатку својски потномагали, те је тако представа испала на потпуно задовољство наше публике, која је своје допадање често изјављивала и нашег поштovanог госта неколико пута узастопацем изазвала. Нама се, истина, не допадају те врсте комади, у којима се за љубав тог дрног позоришног ефекта греши против природе и истине, али их за то опет радо гледамо на позор-

ници, нарочито ако улоге од врсте лорда Харлеја приказује прави глумац-уметник, као што је и наш Јовановић. И заиста г. Јовановић вредно је гледати у тој улози. Он мајсторски црта све прелазе тог суманутог лорда из мирног стања душе његове у лудило. Његова цела појава, његов говор, пун финих нианса, његови речити покрети, карактеристични погледи и живимимика чине, да његов Харлеј јако утиче на живце наше и оставља у души нашој дубока утиска, који се отуд не да више избрисати. Хвала му на такој лепој и доброј игри његовој!

П.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Скапинове лакрдије.) У недељу 28. марта видесмо, и ако доста стару, ишак за нашу позорницу „нову комедију“: „Скапинове лакрдије“ од Молијер-а. При оцени сваког културног дела, покрај његове унутрашне, стварне вредности, несме се сметати с ума ни доба, у ком је поникло. Немачка књижевност дичи се, на прилику,

еносом „Нибелунга“, или да неком данас падне на памет писати што налик на то, прогласили би га може бити худим. Тако можемо рећи и за нека дела Молијерова, кога естетичари називају Шекспиром комедије, у чemu много и негреше. Али Молијер није био само драматски писац, но и глумац и полемичар, те је много од својих тридесет и две комедије, које су по њему остале, писао које ради себе, да има „захвалну улогу“, које да и смеје оне, који су дизали грају на његове карактерне комедије. Његове укупне комедије вредне су подједнако за лите- рарног и културног хисторичара, али да ли све од реда вреде да се и данас приказују, и то на нефранцуској позорници, то је питање, о ком мислим да неможе бити препора. И Калдерон је написао неколико пута више глума, него што је написао Молијер, — и он је своје врсти класичан писац, али сумњамо, да би се нашло икојег шпанскошког, ма како патриотског позоришта, које би данас приказивало све Калдеронове глуме.

У ред таквих глума, које имају вредност само са литеарне и културне хисторичаре спадају и „Скабинове лакрдије.“ Да ли је то општинство унапред осећало, те је позоришне било онако слабо посебено, премда је била недеља, незнамо; али свакако мислим, да је то веће било изгубљено не само са финансијског но и са уметничког гледишта. Очевидно је, да је комад писан ради једне једите и то и сувише драстичне Скабинове улоге. Етичка страна јунака ове комедије можда је за Молијерова доба имала и своју светлу страну, данас се о томе могу причати анекдоте, али гледати је на позорници ништо, ни под заштитом Молијеровог ауторитета. А најмање може бити „комично“ батинање човека, који је сакривен у врећи, и то сакривен по превари — па макар да је тај човек јопи гори него што је Жеронт. Решавање „заплета“ пак зацело нико неће узети с озбиљне стране, — ту се збиља завршује „комедија“.

Мислим, да би било сасвим излишно посташе разлагати „Скабинове лакрдије“, које су се одавно склониле са поворнице у тишину научењачке књижнице, јер сумњамо, да ће Скабин залакрдијашити још који пут на нашој позорници. Нека би драматска вредност тих „лакрдија“ била и највећа, тај се комад код нас не може давати и због тога, што немамо приказивача за Скабину. Г. Антон се, истина, у недељу својски мучио да лакрдијаши, али му није ишло од руке онако, као што смо свикли од г. Антона У другим лакрдијама. Иначе се чуло, да је — г. Дашчарин још увек при гласу. Кад би човек могао бити сит од гутања речи — како би мно- ги од г. г. приказивача уштедили трошка на —

вечеру! Онда би била бар једна корист од неизнаја улоге.

Овом приликом споменућемо нешто у по- гледу начина превађања. Није првина да се код нас француска (а на жалост и словенска) дела превађају с немачког. По складу речи, које чујемо на неколико места у „Скабиновим лакрдијама“, рекли бисмо да је ово преведено са немачког преводама, или да се г. преводилац служи и сувише несношљивим германизмима. Ако је ово прво, онда је такво превађање сакато и изопачено, те неби смело да се трпи ни код других, а камо ли код дела класичних писаца. Ако је пак други случај, — онда заптво се при примању дела на то непази, те се непоправи пре но што се даде на препис?

У Загребу.

— рн —

— 29. марта о. г. скоро пред празним гледалиштем приказивала се Димасова драма „Дениза“, што је и опет један доказ више, како наше за уметност заузето обичништво може и. п. „Бака просјака“ слушати и по десет пута узастопце, док и најбоља драма долази у опасност, да се већ четврти или пети пут одиграва пред празним клупама. Можда је томе донекле такођер узрок, што наше општинство није викло, у понедељак иви у позориште.

У Загребу.

Н. Н.

СИТНИЦЕ.

(Људавно писмо граматичарево). Некакав предавач граматике написао је некој девојци, коју је заволео, овако писмо: „Срце моје у вокативу! Опрости што сам тако слободан, да ти учиним предлог: да ме узмеш као адјектив твога субјекта. Ја ћу се осећати у суперлативу сретан, ако ти оптатив мога срца претвориш у индикатив. Ја знам, да нисам ни прво, на друго, ни треће лице мушких рода, које је желело, да му ти будеш именница, или глагол. Али знам и то, да те множина не љуби толико колико те љубим ја. Јест, ја ћу те љубити докле год устраје и једна партикула од мене! Никад не ћу пустити никаква непријатна гласника о теби. Не ћу говорити ни у императиву, него ћу ио твојој вољи бити свакад у пасиву. Не ће бити ни један начин, где се не ћу владати по свима твојим правилима. Ни у садашњем ни у прошлом времену немам ја ни једнога акузатива, да нисам човек од тврде речи. Ма у којој врсти био твој одговор, твоје име биће инфинитивно мој номинатив, до великога аблатива свих ствари на свету. Молим те, одговори твом простом објекту, али не у неодређеноме начину. Нити с уклицима.“

— 192 —

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

52. ПРЕДСТАВА.

БАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 23. МАРТА 1886.

По други пут:

О Т Е Ј О.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ВИЋЕМ ШЕКСПИР. ПРВА ЧЕТИРИ ЧИНА ПРЕВЕО Г. ГЕРШИЋ,
ПЕТИ А. ХАЦИЋ. ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАЦИЋ.

ОСОБЕ:

Дужде од Млетака	Лазић.
Брабанцио, сенатор	Милојевић.
Први сенатор	Кестерчанек.
Други сенатор	В. Димитријевић.
Грацијано, брат брабанцијев	Петровић.
Лодовико, стричевић брабанцијев	Васиљевић.
Отело, прнац	Т. Јовановић.
Каспо, поручник му	Миљковић.
Јаго, заставник му	Добриновић.
Родриго, одличан млечанин	Марковић.
Монтано, намесник на Кипру	Ђурђевић.
Официр	Стојчевић.
Дездемона, брабанцијева кћи	Л. Хаџићева.
Емилија, јагова жена	С. Вујићка.
Бијанка, касијева драга	Д. Николићева.
Официри, племићи, гласавици, свирачи, матрози, пратња и т. д — Збива се: први чин у Мледима, остали чинови на острву Кипру.	

Г. ТОША ЈОВАНОВИЋ, редитељ краљ. српског народног позоришта у Београду,
у насловној улози као гост последњи пут.

У уторак 25. марта: „ДОБРИЛА И МИЛЕНКО.“ Трагедија у 5 чинова,
с иевањем, написао М. Бан.

Улазнице се могу добити у инсарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹, А СВРШЕТАК У 10¹, САХАТА.